

ANTONII
PEREZII J. C.

S. C. & R. MAJESTATIS CONSILIARII, IN ACADEMIA LOVANIENSI LEGUM ANTECESSORIS

P R Æ L E C T I O N E S

I N D U O D E C I M L I B R O S

C O D I C I S

J U S T I N I A N I I M P.

Q U I B L E G E S O M N E S , E T A U T H E N T I C Æ P E R P E T U A

seriè explicantur ; mores hodierni inferuntur , & quid sit juris antiqui , novi ,
& novissimi enodatur , ac breviter exponitur .

EDITIO NOVISSIMA AD EXEMPLARIUM VETERUM
Dr. Dr. Fran. FORMAM EXACTA *Pozzani*

*Scd. mendis , quibus prius Belgica , Batavique exemplaria scatebant , ingenti cura
& studio expurgata , & Summaris , Indicibusque locupletata .*

C U I A C C E D U N T

COMMENTARIUS IN QUINQUE ET VIGINTI DIGESTORUM Libros , Institutiones Imperiales
erotematibus distinctæ atque explicatæ ; nec non Jus Publicum , quo arcana & jura Principis
exponuntur , ejusdem Auctoris : Omnia Tribus Tomis comprehensa .

T O M U S P R I M U S .

V E N E T I I S M D C C L X X I I I .

A P U D J O A N N E M B A P T I S T A M C O S T A N T I N I

S U P E R I O R U M P E R M I S S U , A C P R I V I L E G I O .

S U M P T I B U S F R A N C I S C I E X N I C O L A O P E Z Z A N A .

AD LECTOREM.

CUM in omni disciplina methodus, & compendiosa docendi ratio, apprime sit utilis, CANDIDE LECTOR, tum vero in jure prope necessaria; propter summam ejus difficultatem ac immensitatem. Mos erat Græcis ipsius juris Interpretibus per Paratitla, id est, rerum summas titulatim appositas, leges interpretari. Quod a Justiniano concessum fuisse constat, atque Græcos Imperatores Doctorum suorum opiniones non exolescere permittere; nemo etenim citius doctrinam consequitur, quam qui certam rationem ac viam in legum studio elegit, ut quod paucis annis exequi potest, in eo faculum non impendat. Proinde Xenocratem canum cum jam in Academia versantem offendisset Eudamidas, interrogavit quemdam, istic ille quid ageret; subiciente altero, eum virtutem quærere; rursum Eudamidas, ecquando hac utetur, si adhuc quærat? Vitæ igitur ætatisque partienda sunt tempora, ut quæ studiose pueri ac juvenes didicerimus, viri senesque solerter agamus, nec supervacaneo labore quidquam agamus, quod non in communem utilitatem disseminemus, quæ causa est, tum & amicorum hortatio & studiosorum postulatio, ut compendiosas has in Justinianicum Codicem Prælectiones edi curarim. Nec vereor ne actum agere videar, cum id mihi proposuerim, quod nemo hæctenus (ut mihi quidem videtur) observavit, nullam omnino Codicis legem intactam relinquere, & quidquid veteri, novo & novissimo jure continetur, quasi brevi tabella comprehensum oculis subicere. Quid ergo, dices, aliud sunt Placentini & Azonis summa? Quid Wesembecii & Cujacii Paratitla? Quid Julii Pacii Ilagogicorum & methodicorum libri? Quid Vultei Jurisprudentia? Quid Tuldeni breviarium Codicis? Fateor viros fuisse excellenti ingenio ac solida doctrina præditos. Verum Azo cum prolixè omnia docere cupit in Codice, quæ juris sunt, pleraque per novissimum mutata omittit. Wesembecius Pandectis inhæret magis; quæ vero post ejus obitum ad Codicem edita sunt sub ejus nomine, mendis scætant. Julius Pacius in artem & methodum Jus universum reducere tentavit, nec perfecit præter aliquot Codicis libros, & Ilagogicos. Vultejus in sua Jurisprudentia Ideam juri solum proponit. Tuldenus paucis Titulos exponit, & quæstiones, super quibus consultus interserit. Eruditissimus Cujacius cum veteris, tum novis juris partes feliciter est persecutus, ac Paratitla solis doctis scribere se proficitur. Ego vero ad omnes hujus mei laboris fructum aliquem pervenire cupio, coque ita rudiores institui, ut doctis quoque non improbetur: Sed quare tu potissimum, inquires, inter tot Clarissimos Jurisconsultos provinciam hanc involasti? Nonne illi spartam, quam nacti sunt, melius ornare poterant? Non diffiteor; immo admiror ingeniosam

ANTONII PEREZII J. C.

E T

IN ACADEMIA LOVANIENSI
LEGUM ANTECESSORIS.

IN LIBRUM PRIMUM

CODICIS JUSTINIANEI PRÆLECTIONES

Ad tres Constitutiones, quæ præfationis loco huic Codici præfiguntur.

MPERATOR Justinianus, ut Codicis a se facti major esset auctoritas, neve cum aliquis pro apocrypho haberet, vel etiam ob emendationem prioris Codicis, de generali Codice dubitaret; initio sanctiones tres, ad Senatum Constantinopolitanum scriptas, præmittit: quarum prima

De novo Codice faciendo, secunda De confir-

matione, tertia De emendando inscriptæ sũt. Refert autem Codicem huic formæ in libris XII. divisum, exemplo Legum XII. Tabularum, compositum & collectum esse ex tribus Codicibus, Gregoriano, Hermogeniano, & Theodosiano, ac Novellis Constitutionibus Theodosii junioris, aliorumque Principum, qui eum secuti sunt; nimirum Valentiniani, Marciani, Leonis, Majorani, Severi, Anthonii, quarum pleræque hodie existant. Dicitur et Codex Gregorianus a nomine juris studiosi, qui hanc collectionem operam dedit, ut quibusdam videretur, contineretur Constitutiones Imperatorum ab Hadriano ad Valerianum, & Galienum, Codex Hermogenianus ab Hermogeniano J. C. ejus editionis auctore, quo continebantur Claudii, Aureliani, Probi, Carii, Carini, & innumeræ Diocletiani, ac Maximiani Constitutiones. Theodosianus vero Codex antea habet Imperatorem Theodosium juniorem, & Constitutiones completitur a Diva Constantia Imperatorum omnium usque ad ipsum Theodosium.

Ex his tribus Constitutionum Imperialium Codicibus, & ex Novellis etiam post Theodosianum Codicem ab ipso Theodosio, vel ab insequentibus Imperatoribus editis, mandavit Justinianus novam Codicem fieri, quem de suo quidem nomine appellari voluit Justinianum. *l. unica C. de novo Cod. fac.* Quod mandatum Tribonianus, & alii quibusdam dedisse scribit, ut possent relecare superfluas Constitutionum præfationes, quibus tamen ipse sæpe usus in suis Constitutionibus novissimis placuit etiam, ut resisterent ea, quæ similis, vel contraria essent, quæve in consuetudinem abierant; quod tamen compilatores illi præfatione ubique non potuerunt, nec in Codice, nec in Pandectis, in tam arduo & prolixo juris scientia.

Hunc vero Codicem, sibi per compilatores oblatum, Justinianus anno Imperii sui tertio confirmavit, *l. unica C. de Just. Cod. confirm.* eumque solum in iudiciis vim legis obtinere voluit, utque eo uterentur litigatores & Advocati ad dirimendas lites, abrogans alios Codices, & Novellas Constitutionales, & adeo ut in his crimina incidere, qui illis uti vellent.

Et hic quidem Justinianus Codex est is, cujus frequens ac mentio in Institutionibus, qui tamen hoc tempore non existat. Nam postea post, editis Pandectis &

Ant. Perezii Prælect. Tom. I.

Institutionibus, priorem suum Codicem supplevit & antiquari, aliumque, novum, quo hodie in foro & scholis utimur (qui *Responsa præfationis* vocatur) edi curavit, ann. Dom. 526. *l. unica C. de novis Codicibus.* In qua quidem editione Constitutiones plures, quæ in priori erant Codice, dimovit, detraxit, mutavit, ampliavit: multas insuper inseruit & addidit cum suis, tum alienas; suas, inquam, Decisiones juris controversi numero quinquaginta, & alias complures Constitutiones novas; reservato sibi jure, ut possit deinceps post hanc posteriorem Codicis sui editionem alias novas Constitutiones facere, si videretur e re fore Reipublicæ, prout postea ab anno undecimo Imperii sui usque ad quadagesimum præstitit, & certas Constitutiones ob casus varios emergentes, sententiaque decises conscribi mandavit, quarum Constitutionum novissimarum argumenta sub hujus Codicis titulis redacta sunt.

Quare non tantum Codicis, & Novellarum Constitutionum sententias breviter perstringere, & quidquid est juris novissimi in hoc opere comprehendere constituit, ut eoparfecto Juris studiosi conspectum penitus habere possint, difficillimis in rebus quo se convertere, quid amplecti debeant.

TITULUS PRIMUS.

De summa Trinitate, & Fide Catholica, & ut nemo de ea publice contemere audeat,

1. *Deus Augustissimus Religio Catholica.*
2. *L. i. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. ostendunt, quid sit fides, quid credendum, & pater Ecclesiam esse has declarandi quid Fidei sit.*
3. *Cur de Fide disputare prohibetur.*
4. *Pena disparantium, inter pios dubia movere discendi causa permittitur.*
5. *Pontifex Romæ, Ecclesiæ Princeps, ejusque potestas a Deo.*

JUS omne Romanum, quod in scholis una proficemur, & quo in foro utimur, publicum est, aut privatum.

Publici juris præcipuus pars est jus sacrum, quia antiquitate, auctoritate & dignitate præminet; ideoque a Sacris, religioque Christiana oritur Justinianus, quam & antea ipsam Gratianus, Valentinianus, & Theodosius Imperator ab antiquitate & universitate commendat in *l. i. c. 1. & 2.* declarantes esse eam, quam Divus Petrus Romanus tradidit, quamque Damasus Pontifex, & Petrus Alexandrie Episcopus amplecti & professi ubique sunt.

Præcipuum igitur de Fide Catholica, & quod ejus est obiectum, summa Trinitate tractat Justinianus, & illiusque & adherens confessioni sanctæ Dei Ecclesiæ, propo-

A

III